

O‘ZBEKISTONDA MAKTABDAN TASHQARI TA’LIM SIFATINI OSHIRISHDA “BARKAMOL AVLOD” BOLALAR MAKTABLARINING O‘RNI

Janabayev Mustafa Shektibayevich

Navoiy viloyati Konimex tumani

“Barkamol avlod” bolalar maktabi

Madaniy-ommaviy tadbirlar tashkilotchisi

Kalit so‘zlar: Ta’lim, Ta’lim turlari, Maktabdan tashqari ta’lim, “Barkamol avlod” bolalar maktabi

Ta’lim — ta’lim oluvchilarga chuqur nazariy bilim, malakalar va amaliy ko‘nikmalar berishga, shuningdek ularning umumta’lim va kasbiy bilim, malaka hamda ko‘nikmalarini shakllantirishga, qobiliyatini rivojlantirishga qaratilgan tizimli jarayon.

Ta’lim turlari quyidagilardan iborat:

- Maktabgacha ta’lim va tarbiya;
- Umumiy o‘rta va o‘rta maxsus ta’lim;
- Professional ta’lim;
- Oliy ta’lim;
- Oliy ta’limdan keyingi ta’lim;
- Kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish;
- Maktabdan tashqari ta’lim.

Maktabdan tashqari ta’lim - Bolalarning ehtiyojlarini qanoatlantirish, bo‘sh vaqti va dam olishini tashkil etish uchun davlat organlari, nodavlat notijorat tashkilotlari, shuningdek tijorat tashkilotlari madaniy-estetik, ilmiy, texnikaviy, sport yo‘nalishidagi maktabdan tashqari ta’lim tashkilotlarini tashkil etishi mumkin.

Maktabdan tashqari ta’lim bolalarga uzluksiz ta’lim berishning tarkibiy qismi sifatida ularning iste’dodi va qobiliyatini rivojlantirishga, ma’naviy ehtiyojlarini qanoatlantirishga qaratilgan.

Maktabdan tashqari ta’lim tashkilotlari jumlasiga bolalar, o‘smirlar ijodiyoti saroylari, uylari, klublari va markazlari, “Barkamol avlod” bolalar maktablari, bolalar-o‘smirlar sport maktablari, bolalar musiqa va san’at maktablari, studiyalar, axborot-kutubxona hamda sog‘lomlashtirish muassasalari kiradi.

Maktabdan tashqari ta'lim berish tartibi ta'lim sohasidagi vakolatli davlat boshqaruvi organi tomonidan belgilanadi. (O'zbekiston Respublikasining ta'lim to'g'risidagi qonuni, I bob, 14-modda)

Yurtimizda Maktabdan tashqari ta'lim qonun bilan belgilangan asosi borligi ham hozirgi rivojlangan texnologiyalar asrida o'z ahamiyatiga ega ekanligini ko'rsatadi. Bolalar va o'smirlar iqtidorini nomoyon etish va rivojlantirish, o'z bilimlari nazariy va amaliy mustahkamlash, bo'sh vaqtlarini mazmunli tashkil etish asosiy maqsad va vazifa qilib olingan.

Maktabdan tashqari ta'lim sifatini oshirish Bolalar, o'smirlar va yoshlarimiz kelajagi poydevorining yanada mustahkam bo'lishini va rivojlangan davlatlar qatoriga kirishimiz eshiklarini ochishi mumkin. Maktabdan tashqari ta'lim oliy ta'limga maktabda yoki kollejda nazariy bilim egallagan yoshlarning sog'tan, ma'naviy yetuk, birnechta hunarni egallagan, intellektual salohiyati yuqori bo'lgan holda yetkazib berishini ta'minlaydi.

“Barkamol avlod” bolalar maktablari ish faoliyati davomida ming-minglab o'quvchi yoshlarning o'z qiziqishlariga ko'ra kasb-xunarga yo'naltirib, hayotda to'g'ri yo'lini topishida ko'mak berib kelmoqda.

Dastavval 2011-yilda “Barkamol avlod” markazlari O'zbekiston Respublikasi vazirlar mahkamasining **2011-yil 28-fevraldagi Maktabdan tashqari ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risidagi 50-sonli Qarori** hamda **2011-yil 11-maydagi “Barkamol avlod” markazlari to'g'risidagi nizom**, 130-son qarorga ilova asosida tashkil etilgan. “Barkamol avlod” markazlari 3 ta yo'nalishda (Badiiy ijodiyot, texnik ijodiyot hamda o'lkashunoslik va ekalogiya) o'z faoliyatni olib borgan.

2019-yil 30-sentabrdagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentinig 4467-sonli qarori asosida “Barkamol avlod” markazlari tugatilib 2020-yil mart oyida O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi tasarrufidagi texnik ijodiyot, badiiy ijodiyot, o'lkashunoslik va ekalogiya bo'yicha “Barkamol avlod” respublika bolalar markazlari negizida “Barkamol avlod” bolalar maktablari tashkil etilgan. Shundan so'ng, “Barkamol avlod” bolalar maktabi **2021-yil 27-maydagi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar mahkamasining Maktabdan tashqari ta'lim tizimini takomillashtirishning qo'shma chora tadbirlari to'g'risidagi 331-sonli qarori** bilan “Barkamol avlod” bolalar maktablari to'g'risidagi nizom asosida o'z ish faoliyatini boshladi va 7-yo'nalish 65 nomdagi to'garaklar faoliyatini yo'lga qo'ydi. Ushbu yo'nalishlarda Madaniyat va san'at (11 nomdagi to'garak), Texnika konstruktorlik va modellashtirish (17 nomdagi to'gark), Jimoniy tarbiya va sport (4 nomdagi to'garak), Hunarmandchilik va qo'l mehnati (14 nomdagi to'garak), Turizm va ekalogiya (9 nomdagi to'garak), Oliy ta'lim muassasalari

va maktabga tayyorlov va Xorijiy til yo‘nalishlarida to‘garaklar tashkil etilib, kelajak avlodning komil inson bo‘lib shakllanishiga xizmat qilib kelmoqda.

“Barkamol avlod” bolalar maktablarining vazifalari esa quyidagilardan iborat:

- yosh avlodni ma‘naviy barkamol etib tarbiyalash, ularning bo‘sh vaqtlarini mazmunli o‘tkazishini ta‘minlash, bunda ularning robototexnika, mexatronika, injenerlik, mental arifmetika, san‘at, art dizayn, axborot texnologiyalari bo‘yicha Java, Scratch, 3D dizayn yo‘nalishlariga bo‘lgan qiziqishini oshirish;

- Maktablarda “STEAM — ta‘lim” (Science — tabiiy fanlar, Technology — texnologiyalar, Engineering — muhandislik, Art — san‘at, Mathematics — matematika) dasturini joriy etish va to‘garaklar mazmuniga singdirish;

- beshta muhim tashabbus doirasida o‘quvchi-yoshlar bilan ishlashni samarali tashkil etishda madaniyat, san‘at, sport, axborot-texnologiyalariga qiziqishni oshirish, o‘quvchi-qizlarni ijtimoiy faol hayotga jalb etish bo‘yicha umumta‘lim tashkilotlariga amaliy va uslubiy yordam ko‘rsatish;

- bolalarning ehtiyojlari va qiziqishlariga muvofiq ularning ijodiy va badiiy qobiliyatlarini rivojlantirish, ularning foydali dam olishini tashkil etish, mehnatsevarlikni, kasb tayyorgarligining dastlabki o‘quv va ko‘nikmalarini singdirish, fan va texnikani rivojlantirishning istiqbolli yo‘nalishlariga muvofiq texnik vositalar va kompyuter texnologiyalari ishini o‘rganishni tashkil etgan holda bolalar texnik ijodkorligini rivojlantirish;

- o‘quvchi yoshlarning ijodiy ishlarini ommalashtirish, targ‘ib qilish hamda sotuvini yo‘lga qo‘yish bo‘yicha o‘quvchi-yoshlarning ijodiy ishlarini “Art shop” elektron do‘konlari orqali dunyo bozoriga olib chiqish;

- o‘quvchilarda jonajon o‘lka tarixi, arxeologik va boy madaniy merosini chuqur o‘rgatish, mamlakatimizning tabiiy boyliklari bilan tanishtirish hamda ekologiya va atrof-muhit muhofazasi sohasidagi asosiy bilimlarni egallab olishlariga imkon yaratish hamda bolalar va ta‘lim turizmlarini rivojlantirishga qaratilgan loyihalarni amalga oshirish;

- xorijiy tillarni o‘rgatish orqali intellektual yoshlar safini kengaytirish, rivojlangan davlatlar tajribasini o‘rganishga imkon yaratish;

- o‘quvchilar o‘rtasida sog‘lom turmush tarzini targ‘ib qilish, ularning sportning ayrim yo‘nalishlariga qiziqishlarini oshirish;

- maktabdan tashqari ta'lim tizimiga ilg'or pedagogik usullar va metodlardan, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda o'qitishning yangi shakllarini keng joriy etish;

- bolalarni individual rivojlantirishga qaratilgan dasturlar va uslubiy materiallarni doimiy takomillashtirib borish;

- to'garak rahbarlarining malaka oshirish va qayta tayyorlash bo'yicha istiqbol rejalarini ishlab chiqish va tegishli takliflarni kiritish;

- bolalar texnik ijodkorligini rivojlantirish uchun xorijiy davlatlarning ilg'or tajribalari asosida Maktablarda davlat-xususiy sheriklik shartlari asosida loyihalarini amalga oshirish.

Maqsad va vazifa aniq barkamol yosh avlodni voyaga yetkazish. Bu bo'yicha jadal say harakatlar olib borilmoqda. "Barkamol avlod" bolalar maktabining rivoji o'z mevasini beradi. Yurtimiz taraqqiyoti uchun xizmat qiladigan yoshlar yetishib chiqishiga esa ishonchimiz komil. Binobarin ta'limga berilgan yuqori e'tibor izziz qolmaydi.

"Yoshlarimizning mustaqil fikrlaydigan, yuksak intellektual va ma'naviy salohiyatga ega bo'lib, dunyo miqyosida o'z tengdoshlariga hech qaysi sohada bo'sh kelmaydigan insonlar bo'lib kamol topishi, baxtli bo'lishi uchun davlatimiz va jamiyatimizning bor kuch va imkoniyatlarini safarbar etamiz" - O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasining ta'lim to'g'risidagi qonuni 2020-y.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 30-sentabrdagi "Xalq ta'limi tizimidagi maktabdan tashqari ta'lim samaradorligini tubdan oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4467-sonli qarori.
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 27-maydagi "Maktabdan tashqari ta'lim tizimini takomillashtirishning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida"gi 331-sonli qarori.

ELEKTRON MANBALAR

1. <https://www.lex.uz> - O'zbekiston Respublikasi qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi.
2. <https://www.babm.uz> - O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi huzuridagi "Barkamol avlod" respublika bolalar maktabi rasmiy sayti